

Απόσπασμα

Από πάνω μου νιώθω τον ουρανό καπλαντισμένο, νομίζω, όπου νά 'ναι, θ' ακουμπήσει στο κεφάλι μου. Δεν υπάρχει η παραμικρή ελπίδα (ή και φόβος) να ξεμυτίσει αστέρι από πουθενά, καθόλου. κι είναι αυτό, βεβαίως, μια εξασφάλιση ότι θα μείνω αόρατος κι ασύλληπτος.

Κοντοστεκόμαι για λίγο κάτω από μια συστάδα δέντρων ν' ανασάνω, ν' αναλογιστώ για άλλη μια φορά το έργο που με περιμένει, να τα μεθοδεύσω όλα, να σκεφτώ το κάθε ενδεχόμενο και τα πιθανά συναπαντήματα.

Ακριβώς εκείνη τη στιγμή αισθάνομαι το δέντρο να δακρύζει επάνω μου κι ύστερα πιάνει και κλαίει συνέχεια, το ίδιο και τα άλλα δέντρα, κι αφουγκράζομαι κι οσμίζομαι το γύρω χώμα και τα χόρτα ν' αποδέχονται τα δάκρυα, που πυκνώνουν από τη μια στιγμή στην άλλη. Και μ' ευφραίνουν.

Και αρχίζει μια βροχή που ρέει ασταμάτητα από τον ουρανό στα δέντρα κι από κει στο τρίχινο καλπάκι μου, στην κεφαλή μου, στα μάτια, στο μυαλό μου και στο αίμα μου και τριγύρω και πιο πέρα, στα χορτάρια και στην πέριξ γη, σίγουρα στα μονοπάτια και στον κόσμο όλο, όπου σβήνονται τα ίχνη, οι πατημασιές.

Μοιάζει να μας δένει όλους κι όλα σ' ένα δίχτυ, που μπορεί να μας παιδεύει, αλλά και να μας προστατεύει, ειδικά εμένα, με το παραπέτασμα και τη βουή του, γιατί ούτε βήματα θ' ακούγονται, βεβαίως, ούτε και οι αναστεναγμοί μου, που υποπτεύομαι πως μου ξεφεύγουν.

Τότε σκέφτομαι πως είναι μια εικόνα θεία, θείας πρόνοιας, άγια σύνθεση στην καταχνιά, που μ' έχει περιζώσει πλέον και τρυπώνει μέσα μου, στα ρουθούνια και στα μάτια, κι από κει στα σωθικά μου, όλο και πιο βαθιά.

Στέκομαι, ίσκιος μες στους ίσκιους, μ' έναν κόσμο πέπλους γύρω μου, μα συνέροχομαι, καταλαβαίνω ότι, όπως και νά 'ναι, με κατακλυσμό ή όχι, με ασφάλεια ή κίνδυνο, έχω χρέος να τ' αφηγήσω όλα, να βιαστώ, να φτάσω εγκαίρως στον προορισμό που μου έχουν θέσει.

Νίκος Μπακόλας

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»

Η Πειραματική Σκηνή ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1979, από τον θεατρολόγο Νικηφόρο Παπανδρέου, στο πλαίσιο της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη». Από το 1986 στεγάζεται στο θέατρο «Αμαλία».

Εκτός από τη Θεσσαλονίκη, έχει δώσει παραστάσεις σε πολλές πόλεις και χωριά της Μακεδονίας και της Θράκης, στην Κρήτη, τη Ρόδο, τη Μυτιλήνη, τον Βόλο, το Ναύπλιο, την Καλαμάτα, την Πάτρα καθώς και την Αθήνα. Έχει επίσης εμφανιστεί σε ξένα φεστιβάλ, στην Αυστραλία, την Αγγλία, την Ιταλία, την Αίγυπτο, τη Σουηδία και τη Νορβηγία.

Έχει ανεβάσει ως τώρα εξήντα έργα ελλήνων και ξένων συγγραφέων, κλασικών και σύγχρονων ανάμεσα στους οποίους: Ευριπίδης, Αριστοφάνης, Σαίξπηρ, Γκολντόνι, Τσέχοφ, Ίψεν, Λόγκα, Μπρεχτ, Μπέκετ, Μισίμα, Ντύλαν Τόμας, Πίντερ, Ιονέσκο, Μπέργκμαν, Ρομέρ, Γουέρτενμπεϊκερ, Κατρίν Ανν, Ρεζά, Κήτλν, Μέρφν, Καπετανάκης, Ξενόπουλος, Αναγνωστάκη, Καμπανέλλης, Λυμπεράκη, Ποντίκας, Δήμου, Μιχαηλίδου. Τα τελευταία χρόνια έχει καθιερώσει το σύστημα του εναλλασσόμενου δραματολογίου παρουσιάζοντας δύο με τρία έργα μέσα στην ίδια εβδομάδα.

Παράλληλα εκδίδει το περιοδικό *Θεατρικά Τετράδια*, του οποίου έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα τριάντα δύο τεύχη.

Ο θίασος αναπτύσσει σχέσεις συνεργασίας με τον κόσμο της εκπαίδευσης, οργανώνοντας ειδικές παραστάσεις για σχολεία, σεμινάρια θεατρικής επιμόρφωσης για δασκάλους και καθηγητές, ανοιχτές πρόβες για φοιτητές κ.ά.

Από το 1994, οργανώνει κάθε χρόνο το διεθνές φεστιβάλ «Θεατρική Άνοιξη».

Από το 1996 είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Θεατρικής Σύμβουλης, μιας οργάνωσης κρατικών, δημοτικών και επιχορηγούμενων θεάτρων από δεκαοκτώ χώρες της Ευρώπης.

Η Πειραματική Σκηνή επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού.
Διεύθυνση: Θέατρο «Αμαλία», Αμαλίας 71, 546 40 Θεσσαλονίκη.
Τηλ. 821.483, fax 860.708.

ΛΓ' ΔΗΜΗΤΡΙΑ

Πειραματική Σκηνή
της «Τέχνης»

Θεσσαλονίκη

Νίκος Μπακόλας
Η κεφαλή

Πρώτη παράσταση
6 Οκτωβρίου 1998
Θέατρο «Αμαλία»

Η κεφαλή

Σκηνοθεσία: Έρση Βασιλικιώτη
Σκηνικά-κοστούμια: Ιωάννα Μανωλεδάκη
Μουσική: Κώστας Βόμβολος
Φωτισμοί: Στράτος Κουτράκης

Διανομή

Ο συγγραφέας: Δημήτρης Ναζίδης
Ο αγωνιστής: Νίκος Λύτρας
Μορφές: Χρίστος Θεοδορίδης
Γιάννης Καλαβριανός
Νίκος Κουμαριάς
Μένη Κυριάκογλου
Μαρία Σαλίτη
Ανδρέας Σκούρτης
Έφη Σταμούλη

Βοηθός σκηνοθέτη: Σοφία Ευτυχιάδου.
Βοηθοί σκηνογράφου: Στέργιος Πρώιος, Χρύσα Μάντακα, Φανή Βογιατζή. Οργάνωση παραγωγής: Βασίλης Τζαφέρης. Τεχνική υποστήριξη: Γιώργος Αυγητίδης, Δημήτρης Κουρδής, Πάρης Τσιρανιδής. Κατασκευή σκηνικών: Εργαστήρι σκηνογραφικών κατασκευών (922.628). Μαγνητόφωνο στην παράσταση: Βασίλης Τζαφέρης.

Ευχαριστούμε το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα για τη βοήθειά του.

Το κείμενο του Νίκου Μπακόλα κυκλοφορεί από τις εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1994.

CONVENTION THEATRALE EUROPEENNE
EUROPAEISK TEATER CONVENTION
CONVENCIÓN TEATRAL EUROPEA
CONVENZIONE TEATRALE EUROPEA
CONVENÇÃO TEATRAL EUROPEIA
EUROPESE THEATER CONVENTIE

EUROPEAN THEATRE CONVENTION
EUROPAISCHE THEATER KONVENTION
EUROOPPALAINEN TEATTERUNIONI
EUROPEISK TEATERUNION
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
EVROPSKA GLEDALISKA KONVENCIJA

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

ΘΙΑΣΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο συγγραφέας

Ο Νίκος Μπακόλας γεννήθηκε το 1927 στη Θεσσαλονίκη, όπου και διαμένει μόνιμα. Πήρε πτυχίο μαθηματικών, αλλά επαγγελματικά ασχολήθηκε με τη δημοσιογραφία, από την οποία συνταξιοδοτήθηκε το 1986.

Διετέλεσε δύο φορές καλλιτεχνικός διευθυντής του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, πρόεδρος του διοικητικού του συμβουλίου και της καλλιτεχνικής του επιτροπής.

Από το 1958, και για τριάντα χρόνια, ασχολήθηκε με την κριτική θεάτρου και γενικότερα με την πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης.

Ως πεζογράφος πρωτοεμφανίστηκε το 1955, με διηγήματα που δημοσίευσε σε περιοδικά. Το πρώτο του βιβλίο, *Μην κλαις αγαπημένη*, κυκλοφόρησε το 1958. Από τότε έχουν εκδοθεί άλλα έντεκα βιβλία του: *Ο κήπος των πριγκίπων* (1966), *Εμβατήρια* (1972), *Ύπνος θάνατος* (1974), *Μυθολογία* (1977), *Η μεγάλη πλατεία* (1987, κρατικό βραβείο μυθιστορήματος), *Καταπάτηση* (1990), *Η κεφαλή* (1994), *Το ταξίδι που πληγώνει* (1995), *Η ατέλειωτη γραφή του αίματος* (1996, κρατικό βραβείο μυθιστορήματος), *Μπέσα για μπέσα ή Ο άλλος Φώτης* (1998).

Φωτογραφία από τις πρόβες, χωρίς τα κοστούμια.

Η παράσταση

Θέλοντας να τιμήσει έναν από τους ξεχωριστούς δημιουργούς της πόλης, ο Δήμος Θεσσαλονίκης ανέθεσε στην Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» την πραγματοποίηση μιας παράστασης βασισμένης στην *Κεφαλή* του Νίκου Μπακόλα.

Η παράσταση αυτή, που έγινε ειδικά για τα ΔΓ' «Δημήτρια», πραγματοποιείται ενώ συμπληρώνονται σαράντα χρόνια από την έκδοση του πρώτου βιβλίου του Νίκου Μπακόλα, ενός κορυφαίου πεζογράφου και ενός πνευματικού ανθρώπου που όλα αυτά τα χρόνια έπαιξε σημαντικό ρόλο στη λογοτεχνική, τη θεατρική και την ευρύτερη πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης.

Το κείμενο

Στην *Κεφαλή* ο Νίκος Μπακόλας «σκηνοθετεί» την επικίνδυνη αποστολή ενός ταπεινού αγωνιστή του μακεδονικού αγώνα, ο οποίος ανέλαβε να μεταφέρει κρυφά το σκήνωμα του μόλις σκοτωμένου Παύλου Μελά, για να μην πέσει στα χέρια των Τούρκων, καταφέροντας τελικά να σώσει μόνον την κεφαλή του νεκρού ήρωα.

Στην πραγματικότητα, ο συγγραφέας πειραματίζεται ακόμα μια φορά πάνω στις δυνατότητες του σύγχρονου αφηγήματος, διερευνώντας την πολύπλοκη σχέση μύθου και ιστορίας, μέσα από ένα παλλόμενο κείμενο, εξαιρετικά μοντέρνο και ταυτόχρονα δροσισμένο από το ευφρόσυνο αεράκι της ελληνικής παράδοσης.

